

Studievalg og frafald på de videregående uddannelser

Sammenhænge mellem de studerendes studievalgsproces og deres frafaldsrisiko

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

INDHOLD

Studievalg og frafald på de videregående uddannelser

1	Resumé	4
2	Indledning	8
3	Betydningen af de studerendes grad af afklaring mht. deres studievalg for deres frafaldsrisiko	11
4	Hvad karakteriserer studievalsprocessen for de afklarede studerende?	14
	Appendiks A – Litteraturliste	24
	Appendiks B – Om data	25
	Appendiks C – Yderligere figurer	27
	Appendiks D – Vægtningsstrategi	37

1 Resumé

Vil jeg arbejde med mennesker eller bare gå efter at tjene penge? Skal jeg vælge med hjertet eller med hjernen? Hvad er forskellen egentlig på de forskellige uddannelser? Hvem skal jeg spørge om råd?

Det er en stor beslutning, når man som ung skal vælge, om man vil være arkitekt, ergoterapeut eller multimediedesigner, men den omhu, man lægger i at tage det rigtige studievalg, kan nemt blive afgørende for, om man senere dropper ud af sit studie.

Det viser dette notat, som har set på sammenhængen mellem de studerendes grad af afklaring mht. deres studievalg og deres frafaldsrisiko samt identificerer fem karakteristika, der kendetegner de unge, der er mest afklarede omkring studievalget.

Notatet kan bruges af særligt studievejledere i de syv studievalgscentre, men også af de medarbejdere på ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser, der hjælper de studerende i deres studievalgsproces. Unge, der står for at skulle træffe deres studievalg, kan også bruge notatets fem anbefalinger til at hjælpe dem til at tilrettelægge en god studievalgsproces.

Resultater

Tre ud af fire studerende er afklarede omkring deres studievalg

Studievalget er sjældent en let proces for kommende studerende. Alligevel formåede 73 % af de studerende, der blev optaget på en videregående uddannelse i 2016, at være afklarede omkring deres studievalg, viser Danmarks Evalueringsinstitut (EVA's) analyse.

Mindre afklarede unge falder fra i langt højere grad

Mindre afklarede unge har en markant større risiko for at falde fra deres studie end dem, der er meget afklarede, viser analysen: 37 % af de studerende, der på ansøgningstidspunktet angav, at de slet ikke var afklarede omkring deres uddannelsesvalg, falder fra i løbet af deres første studieår. Det samme gælder kun 14 % af de studerende, der i meget høj grad er afklarede omkring deres studievalg.

Notatet giver ydermere en stærk indikation på, at sammenhængen mellem de studerendes grad af afklarethed mht. studievalget og deres frafaldsrisiko ikke bare er en statistisk sammenhæng, men udtryk for en reel kausal effekt. Der gælder med andre ord følgende årsagssammenhæng: Manglende afklarethed mht. studievalget fører til en høj frafaldsrisiko.

Der er usikkerhed om den præcise forskel på frafaldsrisikoen mellem afklarede og mindre afklarede studerende, men der er tegn på, at forskellen er af en substantiel størrelse. Samlet set faldt 19 % af dem, der blev optaget i 2016, fra i løbet af deres første år på studiet. I det lys er forskellen i fra-

faldsrisiko mellem afklarede og mindre afklarede studerende substantielt set af en markant størrelse. En del af forskellen kan dog skyldes andre bagvedliggende forskelle mellem afklarede og uafklarede studerende, og det er derfor vanskeligt at vurdere størrelsen af effekten præcist.

Fem ting kendetegner de afklarede unge:

EVA's analyse viser, at der er fem karakteristika, der er særlige for de unge, der var afklarede omkring deres studievalg. Analysen undersøger ikke effekter af de forskellige aktiviteter, men præsenterer deskriptivt, hvad der kendetegner studievalgsprocessen for afklarede studerende.

1. De afklarede studerende træffer oftere deres studievalg tidligt

Notatet viser, at tidlige uddannelsesvalg i høj grad er lig afklarede uddannelsesvalg. Der er således en meget stærk sammenhæng mellem, hvornår de studerende traf deres studievalg, og hvor afklarede de var omkring valget af uddannelsen. For eksempel var 93 % af de studerende, der traf deres studievalg mere end to år før ansøgningsfristen, i høj grad eller i meget høj grad afklarede omkring deres studievalg. Kun 35 % af de studerende, der traf uddannelsesvalget i dagene op til fristen, var afklarede.

2. De afklarede studerende har ofte benyttet mange kilder til at få viden om det studie, de søger ind på

Jo flere kilder, de studerende anvender til at give dem viden om den uddannelse, de søger om optagelse på, des mere afklarede er de typisk. 85 % af de studerende, der anvender ni kilder, angiver, at de i meget høj grad eller i høj grad er afklarede omkring deres uddannelsesvalg. Det samme gælder 69 % af de studerende, der kun anvender én kilde.

3. De afklarede studerende har oftere haft kontakt til ansatte og studerende på det studie, de søger ind på

En markant højere andel af afklarede studerende tager kontakt til ansatte og studerende på den uddannelse, de senere bliver optaget på. De afklarede studerende:

- Besøger oftere uddannelsen (fx gennem åbent hus eller studiepraktik)
- Taler oftere med en nuværende eller tidligere studerende fra den uddannelse, de søger om optagelse på
- Taler oftere med en vejleder eller en underviser fra den uddannelse, de søger om optagelse på.

4. De afklarede studerende har ofte opnået stor viden om det studie, de søger ind på

Notatet viser, at et afklaret studievalg ofte er et velinformeret studievalg. Der er en meget stærk sammenhæng mellem, i hvor høj grad de studerende oplever at være tilstrækkeligt informerede om den uddannelse, de søger ind på, og hvor afklarede de er omkring valget af uddannelsen. 93 % af de studerende, der i meget høj grad føler sig tilstrækkeligt informerede, oplever i høj grad eller i meget høj grad at være afklarede omkring deres uddannelsesvalg. Det samme gælder kun 33 % af de studerende, der slet ikke føler sig tilstrækkeligt informerede om uddannelsen.

5. Studerende, der *ikke* optages på deres førsteprioritet, er sjældnere afklarede omkring det studie, de bliver optaget på i stedet

Andelen af afklarede studerende er lavere blandt de studerende, der *ikke* kom ind på deres førsteprioritet. Kun 50 % af de studerende, der *ikke* kom ind på deres førsteprioritet, er afklarede, mens andelen af afklarede er 77 % blandt de studerende, der kom ind på deres førsteprioritet. Forskellen i graden af afklaring kan ikke tilskrives forskelle i gymnasiale karaktergennemsnit mellem de to grupper.

Studerende, der *ikke* kom ind på deres førsteprioritet, har også et højere frafald. 28 % af de studerende, der *ikke* kom ind på deres førsteprioritet i 2016, faldt fra i løbet af det første studieår. Det samme gjaldt kun 19 % blandt de studerende, der kom ind på deres førsteprioritet.

Perspektivering

Notatet viser, at det er vigtigt, at ansøgere til de videregående uddannelser bliver så afklarede som muligt omkring studievalget, idet studerende, der ikke er afklarede omkring deres studievalg, har en langt højere risiko for senere at falde fra deres studie.

Men studievalget for en stor del af hver studenterårgang er et svært valg at træffe. Det er et valg, der frygtes, og nogle ender med aldrig at få truffet valget, selvom de egentlig gerne ville, viser undersøgelser, EVA tidligere har lavet (EVA, 2015, 2016a, 2016b). Derfor er det vigtigt at hjælpe de unge med at komme så godt gennem den svære afklarings- og studievalgsproces som muligt.

Resultaterne i dette notat tyder på, at det kan give mening at se rådgivningen af de unge om deres studievalg efter i sømmene og at overveje, om man i højere grad også kan rådgive om, hvad der er en god proces i forbindelse med studievalget.

EVA kan, ud fra analysen og den øvrige viden på området¹, komme med fem anbefalinger til, hvad unge kan gøre for at blive mere afklarede og træffe et kvalificeret studievalg. Anbefalingerne er ikke udtømmende og bør ses i sammenhæng med de øvrige vejledningsværktøjer på området.

Anbefaling 1: Gå i gang i god tid med at søge viden om studievalgsmulighederne

Der er en stærk sammenhæng mellem tidlige og afklarede studievalg: De mest afklarede studerende har ofte truffet deres studievalg tidligt. Derfor kan det fremme forudsætningerne for at nå frem til en kvalificeret afklaring, hvis man som kommende studerende starter tidligt med at opsøge viden om de forskellige studievalgsmuligheder.

Anbefaling 2: Søg viden fra mange forskellige kilder

Jo flere kilder, de studerende anvender til at få viden om den eller de uddannelser, de søger om optagelse på, jo mere velinformerede og afklarede er de også omkring studievalget. Det indikerer, at det er en fordel, hvis de studerende søger information via en række forskellige kilder for at nå frem til en afklaring mht., hvilken eller hvilke uddannelser de ønsker at søge ind på.

1 Se fx <https://www.ug.dk/videregaendeuddannelse/omvalgafuddannelse/i-tvivl-om-dit-valg-af-videregaende-uddannelse> eller <https://videnskab.dk/kultur-samfund/hvordan-vaelger-jeg-den-rigtige-uddannelse>.

Anbefaling 3: Tal med studerende, undervisere og vejledere på de uddannelser, du overvejer

Studerende, der tager kontakt til ansatte og studerende på de videregående uddannelser, de overvejer, er mere afklarede omkring deres studievalg end andre studerende. Dette resultat stemmer overens med konklusionen i EVA (2015), der netop nævnte det som en af udfordringerne for de unge, at de ikke får nok konkrete erfaringer med videregående uddannelser i løbet af deres ungdomsuddannelse. Det er naturligvis nemmere for unge fx at tage ud på en uddannelse, hvis de allerede har opnået en vis grad af afklaring mht., hvilken eller hvilke uddannelser de er interesserede i. Alligevel bakker analyserne op om, at det at få eller lytte til nogle konkrete førstehåndserfaringer fra uddannelserne kan styrke de studerendes endelige afklaring mht. studievalget.

Anbefaling 4: Læg dig ikke fast på en bestemt uddannelse, før du ved meget om den

Det er en god idé at sikre sig, at man ved tilstrækkeligt om den eller de uddannelser, man overvejer at søge ind på, inden man beslutter sig endeligt. Analysen viser således, at de afklarede studerende ofte har opnået stor viden om det studie, de bliver optaget på.

Anbefaling 5: Træf mindst to studievalg, som du har stor viden om og føler dig afklaret omkring

Ikke alle kommende studerende har gennemsnittet og de rigtige fagkombinationer til at kunne vælge frit blandt de videregående uddannelser, de ønsker. Hvis man er usikker på, om man kommer ind på sit førstevalg, er det en god idé at sætte sig ind i de uddannelser, man har som sin anden- og måske tredjeprioritet. Det skyldes, at studerende, der *ikke* kommer ind på deres førsteprioritet, har en tendens til at have truffet mindre afklarede studievalg, hvad angår deres anden- og tredjeprioritet, end de gjorde mht. deres førsteprioritet. Disse studerende har også en større risiko for at falde fra.

Notatets datagrundlag samt metodiske bemærkninger

Notatet bygger på data fra EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, der siden 2016 har fulgt de optagne på de videregående uddannelser via en række surveys gennem minimum deres første studieår. I notatet indgår spørgeskemadata fra det første spørgeskema for både 2016- og 2017-kohorten. Spørgeskemaet blev udsendt i henholdsvis august 2016 og august 2017, efter at de studerende havde fået svar om, at de var optaget, men før de startede på studiet. Hertil er koblet registerdata fra Danmarks Statistik samt frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner. Analyserne i kapitel 3 baserer sig udelukkende på data fra 2016-kohorten af frafaldspanelet. Årsagen er, at der endnu ikke er tilgængelige frafaldsdata for 2017-kohorten.

I analyserne i kapitel 3 søger vi så vidt muligt at isolere effekten fra de studerendes grad af afklaring mht. deres studievalg til deres frafaldsrisiko. Vores design, kontroller og robusthedstest gør, at vi i høj grad kan stole på, at sammenhængen er udtryk for en reel kausal effekt. Vi kan dog ikke udelukke, at en del af sammenhængen kan være udtryk for selektion, hvorfor der tages forbehold for størrelsen af effekten. Man kan med andre ord stole på, at studerende, der har en lav grad af afklaring mht. studievalget, har en højere frafaldsrisiko end andre studerende som følge af deres manglende afklaring. Det er dog muligt, at forskellen i frafaldsrisiko også delvist er udtryk for andre bagvedliggende forskelle mellem afklarede og uafklarede studerende.

2 Indledning

Frafaldet på de videregående uddannelser er stort, særligt inden for det første år. I Danmark er det cirka 30 % af de studerende, der starter på en videregående uddannelse, som ikke gennemfører den uddannelse, de er begyndt på. Nogle studier har et lille frafald, mens frafaldet er stort andre steder (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2017). Det store frafald er omkostningsfuldt både for uddannelsesinstitutionerne og samfundet og for de studerende, som falder fra.

Gymnasierne udbyder en bred vifte af aktiviteter, der skal hjælpe eleverne i deres overgang til videregående uddannelser (EVA, 2016a). Alligevel er det ikke nemt for kommende studerende at finde og søge den helt rigtige uddannelse blandt de 880 forskellige udbud af videregående uddannelser (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2018a). EVA har tidligere vist, at mange unge oplever studievalget som et meget vanskeligt valg at træffe (EVA, 2015). Nogle studenter får aldrig taget nogen uddannelse efter gymnasiet, og mange af disse studenter nævner fraværet af relevant, personlig studievejledning som en af hovedårsagerne til, at de aldrig fik taget en uddannelse efter gymnasiet (EVA, 2016b). Resultaterne peger for det første på vigtigheden af den vejledningsindsats, som ligger forud for studievalget. Resultaterne peger for det andet på, at trods vejledningsindsatsen vedbliver studievalget for mange unge at være et meget vanskeligt valg at træffe.

Flere steder i litteraturen peges der på, at en af de faktorer, der kan være medvirkende til, at studerende falder fra, er, at disse studerende ikke har truffet et tilstrækkeligt velovervejet studievalg og er endt på et studie, der ikke passer helt til dem (se også: Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2018b; Harvey, Drew, & Smith, 2006; Tinto, 1993).

Notatet har til formål at levere viden om de studerendes studievalgsprocesser, og hvordan processerne hænger sammen med de studerendes risiko for senere at falde fra på studiet.

Med dette udgangspunkt udgør notatet den tredje af en række publikationer fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), som vil have hovedfokus på frafald på videregående uddannelser.

EVA undersøger frafaldet på de videregående uddannelser

Hvad er grundene til, at de studerende falder fra, hvilke faktorer kan forudsige frafaldet, og hvordan kan vi identificere frafaldstruede studerende? EVA går bag om frafaldet på de videregående uddannelser.

Notatet udgør tredje publikation i projektet, hvor fokus er på de studerendes studievalgsproces og processens betydning for frafald. Senere publikationer vil belyse betydningen af andre faktorer som fx boligforhold, tidlig forventningsdannelse samt social og faglig integration.

Studievalgsprocessen og frafald

Figur 2.1 illustrerer de studerendes afklarings- og studievalgsproces, som vi undersøger i notatet. Figuren illustrerer, at de unge i studievalgsprocessen først skal gennem en afklaringsfase. Denne indebærer, at de unge skal søge informationer og få viden om en række forskellige uddannelser, der kunne være interessante for dem. Til dette kan de konsultere en række forskellige kilder. Kilderne kan være lige fra at tale med venner om studievalget over at læse studieordninger og til at søge på ug.dk.

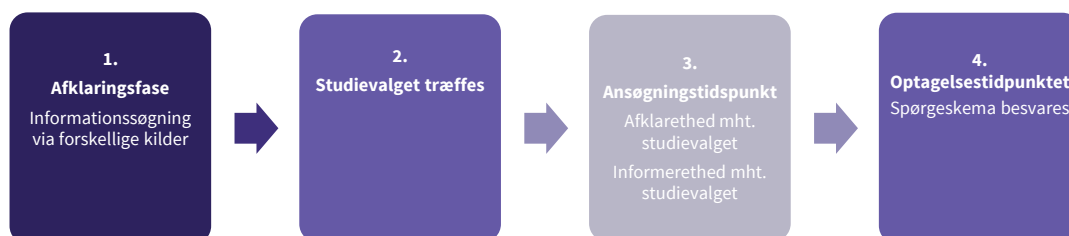
På et tidspunkt træffer de unge deres studievalg. Det kan de gøre lang tid før ansøgningstidspunktet eller lige op til ansøgningstidspunktet.

Afhængigt af hvordan de unges afklaringsfase er forløbet, kan de på ansøgningstidspunktet have forskellige grader af afklarethed og informerethed i forbindelse med studievalget.

Den sidste boks i figuren illustrerer, at der er et tidsrum, fra at de studerende søger, og til at de bliver optaget på studiet. Datagrundlaget for notatet er to spørgeskemaer udsendt til de studerende i tidsrummet mellem optagelsestidspunktet og studiestart. Vi har altså bedt de studerende om at huske tilbage på deres afklarings- og studievalgsfase.

FIGUR 2.1

Studievalgsprocessen

Kilde: EVA, 2018.

Læsevejledning

Notatet indeholder herfra to analysekapitler:

- I *kapitel 3* fokuserer vi på betydningen af de studerendes grad af afklaring mht. deres studievalg for deres frafaldsrisiko.
- I *kapitel 4* fokuserer vi på, hvad der karakteriserer studievalgsprocessen for de afklarede studerende.

Datagrundlag

Notatet bygger på data fra EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, der siden 2016 har fulgt de optagne på de videregående uddannelser via en række surveys gennem minimum deres første studieår. De studerende, der hvert år siger ja til at blive kontaktet igen, får tilsendt fire spørgeskemaer i løbet af deres første studieår. Frafallspanelet tager generelt udgangspunkt i en forløbslogik med gentagne surveys i forskellige stadier af de studerendes studieforløb – før studiestart, lige efter studiestart, et halvt år efter studiestart og et helt år efter studiestart. I notatet indgår dog kun spørgeskemadata fra det første spørgeskema for både 2016- og 2017-kohorten. Spørgeskemaet blev udsendt i henholdsvis august 2016 og august 2017, efter at de studerende havde fået svar om, at de var optaget, men før de startede på studiet (dette svarer til fase 4 i figur 2.1). Til spørgeskemadataene er koblet registerdata fra Danmarks Statistik samt frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner. Analyserne i kapitel 3 baserer sig udelukkende på data fra 2016-kohorten af frafallspanelet. Årsagen er, at der endnu ikke er tilgængelige frafaldsdata for 2017-kohorten.

Se appendiks B for yderligere oplysninger om data, måling og metode.

Projektets organisering

Notatet er udarbejdet af konsulent Andreas Pihl Kjærsgård (projektleder), specialkonsulent Bjarke Tarpgaard Hartkopf, konsulent Lars Dyrby Andersen og konsulent Mathias Tolstrup Wester. Herudover har professor Kim Mannemar Sønderskov fra Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet fungeret som metodisk sparringspartner i forbindelse med udarbejdelsen af notatet.

3 Betydningen af de studerendes grad af afklaring mht. deres studievalg for deres frafaldsrisiko

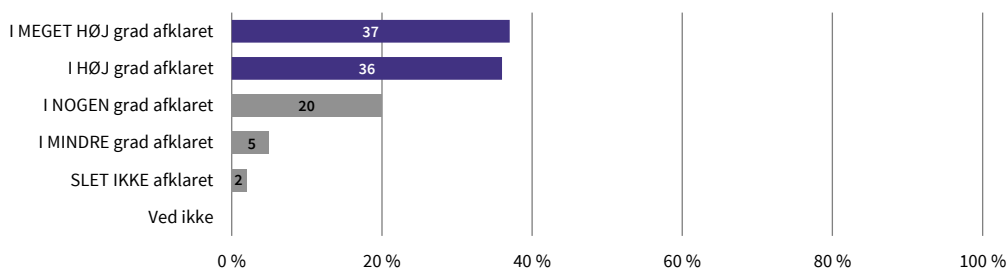
Kapitel 3 viser to ting. Kapitellet viser for det første, at hovedparten af de studerende på ansøgningstidspunktet var afklarede omkring valget af den uddannelse, de blev optaget på i 2016. Kapitellet viser for det andet, at de studerendes grad af afklaring mht. studievalget har en klar effekt på deres senere frafaldsrisiko. Mindre afklarede unge har altså en markant større risiko for at falde fra på studiet end afklarede unge.

Tre ud af fire studerende var afklarede omkring deres studievalg

Figur 3.1 viser, at hovedparten af de studerende var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte i 2016. 73 % var således i høj grad eller i meget høj grad afklarede, da de søgte.²

FIGUR 3.1

De studerendes afklarethed på ansøgningstidspunktet mht. deres valg af den uddannelse, de blev optaget på (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten.

Note: Figuren viser andelen, der har svaret i de forskellige kategorier på spørgsmålet "I hvilken grad passer følgende udsagn på dig: Da jeg søgte, følte jeg mig helt afklaret omkring, at jeg ville studere på netop den uddannelse, jeg nu er blevet optaget på?". Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2016 (se appendiks D). N = 24.674.

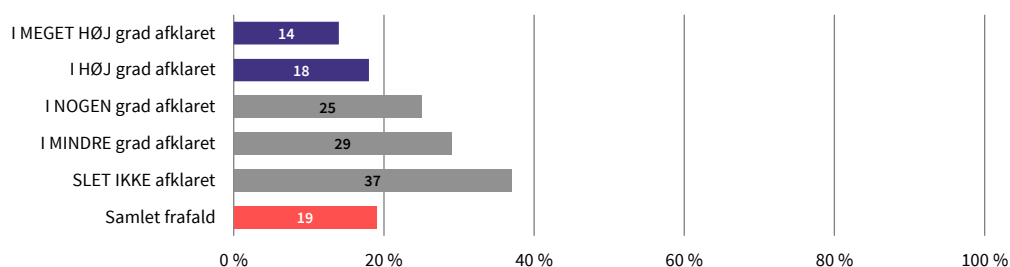
2 På *erhvervsakademierne* var 72 % i høj grad eller i meget høj grad afklarede, da de søgte. På *professionshøjskolerne* var 78 % i høj grad eller i meget høj grad afklarede, da de søgte. På *universiteterne* var 70 % i høj grad eller i meget høj grad afklarede, da de søgte (se figur C.1 i appendiks C).

Mindre afklarede studerende har større risiko for frafald

Figur 3.2 viser, at mindre afklarede studerende oftere dropper ud end afklarede studerende. Fx faldt 37 % af de studerende, som slet ikke var afklarede omkring deres studievalg i 2016, fra i løbet af deres første studieår. Det samme gjaldt 14 % blandt de i meget høj grad afklarede studerende, og det gjaldt 19 % samlet set.

FIGUR 3.2

Andelen af frafaldne studerende, efter hvor afklarede de var omkring studievalget (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Note: Figuren viser andelen af studerende, der er faldet fra i løbet af deres første år på studiet, blandt de forskellige svar på spørgsmålet "I hvilken grad passer følgende udsagn på dig: Da jeg søgte, følte jeg mig helt afklaret med, at jeg ville studere på netop den uddannelse, jeg nu er blevet optaget på?". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2016 (se appendiks D). N = 24.780.

I resten af notatet deler vi de studerende op i to grupper efter deres grad af afklarethed mht. studievalget:

1. *Afklarede studerende*: studerende, der i *høj grad* eller i *meget høj grad* var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på (markeret med *blå* i figur 3.1 og 3.2).
2. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i *nogen grad*, i *mindre grad* eller *slet ikke* var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på (markeret med *grå* i figur 3.1 og 3.2).

Afklaring mht. studievalg har en kausal effekt på frafald

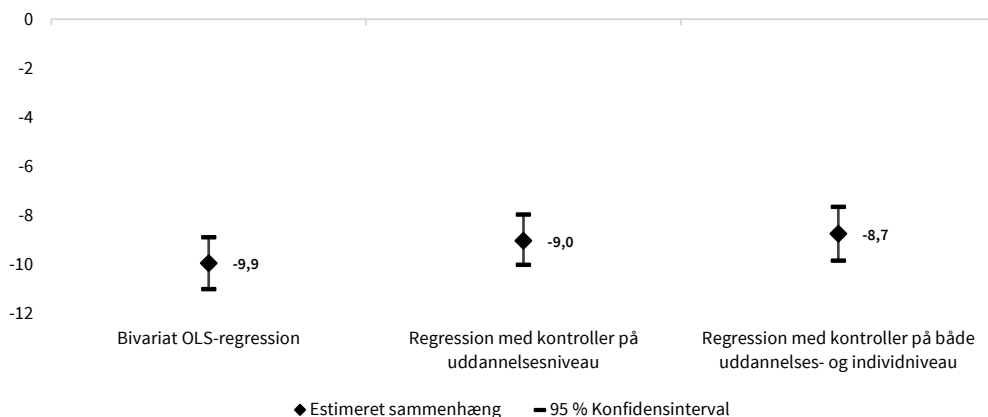
For at belyse, i hvilken grad sammenhængen mellem afklaring og frafald er udtryk for en kausal effekt af afklaring på frafald, er der nedenfor gennemført mere kontrollerede analyser. Figur 3.3 viser sammenhængen mellem afklaring og frafaldsrisiko i tre forskellige modeller. Analyserne bekræfter, at selv når der kontrolleres for uddannelsesspecifikke forhold, gymnasiekarakterer samt en række andre individspecifikke forhold, ændres sammenhængen mellem afklaring og frafald ikke markant.³ Det er en stærk indikation af, at afklaring har en kausal effekt på frafaldet.

3 Yderligere robusthedstests:

- Sammenhængen findes, når man ser på universiteterne, professionshøjskolerne og erhvervsakademierne hver for sig. Se figur C.2 i appendiks C.
- Sammenhængene gælder både for studerende, der kom ind på deres førstprioritet, og for studerende, der kom ind på deres andenprioritet eller derover. Der er dog generelt et højere frafald blandt studerende, der kom ind på deres andenprioritet eller derover. Se figur C.3 i appendiks C.

FIGUR 3.3

Robusthedstests: Sammenhængen mellem afklarethed og frafaldsrisiko i tre forskellige modeller (procentpoint)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Note: *afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Analyserne er gennemført med lineære sandsynlighedsmodeller. Modellen til venstre er en standard-OLS-regression. I modellen i midten og til højre holdes uddannelsesudbudsniveauet konstant ved at specificere to fixed effects-modeller med uddannelsesudbudsniveauet fikseret. I modellen til højre er der ydermere kontrolleret for en række faktorer på individniveau, der kan påvirke sammenhængen mellem afklarethed og frafaldsrisiko. Se appendiks B for en oversigt over kontrolvariablene. N = [24.416; 24.636].

I modellen til højre estimeres forskellen i frafaldsrisiko mellem de afklarede og de mindre afklarede studerende til at være 8,7 procentpoint. Dette er notatets bedste bud på effekten af afklaring på frafaldsrisiko, når bagvedliggende faktorer på både uddannelses- og individniveauet holdes konstante. Givet, at der i denne model er kontrolleret for en lang række forhold, er forskellen ift. den bivariate sammenhæng som nævnt ganske beskeden: I den bivariate analyse til venstre er forskellen i frafaldsrisikoen mellem afklarede og mindre afklarede studerende 9,9 procentpoint, mens forskellen i den kontrollerede model længst til højre er 8,7 procentpoint.

Selvom der i den tredje model er kontrolleret for en række forhold, kan det dog fortsat ikke udelukkes, at der fortsat kan være uobserverbare forskelle mellem afklarede og uafklarede studerende, som kan være en del af forklaringen på den stærke sammenhæng. Der tages derfor forbehold for estimatet af størrelsen af effekten, selv i den tredje model.

4 Hvad karakteriserer studievalgsprocessen for de afklarede studerende?

I kapitel 3 så vi, at de studerendes grad af afklaring mht. studievalget har en klar effekt på deres senere frafaldsrisiko. Vi så, at mindre afklarede unge har en større risiko for frafald. I kapitel 4 dykker vi ned i de unges studievalgsproces. Vi identificerer fem karakteristika, der kendetegner de unge, der på ansøgningstidspunktet var afklarede omkring deres studievalg:

1. De afklarede studerende træffer oftere deres studievalg tidligt.
2. De afklarede studerende har ofte benyttet mange kilder til at få viden om det studie, de søger ind på.
3. De afklarede studerende har oftere haft kontakt til ansatte og studerende på det studie, de søger ind på.
4. De afklarede studerende har ofte opnået stor viden om det studie, de søger ind på.
5. Studerende, der ikke optages på deres førsteprioritet, er sjældnere afklarede omkring det studie, de bliver optaget på i stedet.

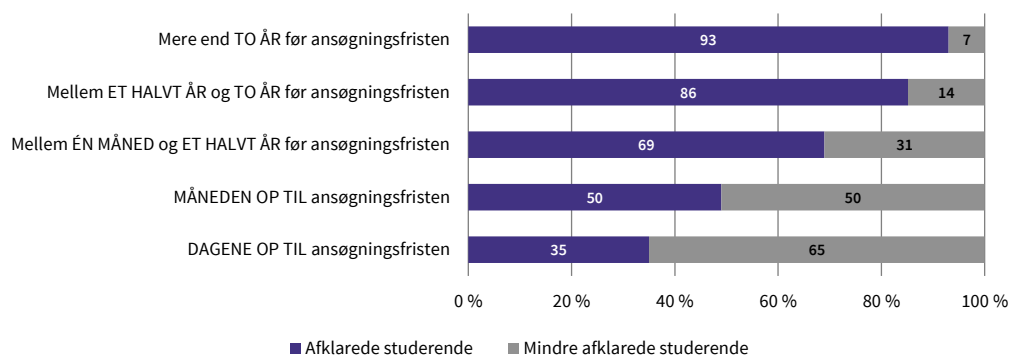
Analyserne, der finder frem til de fem karakteristika, præsenteres nedenfor efter tur. Ligeledes præsenteres løbende en række mere underordnede resultater.

1. De afklarede studerende træffer oftere deres studievalg tidligt

Figur 4.1 viser en meget stærk sammenhæng mellem, hvornår de studerende traf deres studievalg, og hvor afklarede de var omkring valget af uddannelsen. Tidlige uddannelsesvalg er i høj grad lig afklarede uddannelsesvalg. 93 % af de studerende, der traf deres studievalg mere end to år før ansøgningsfristen, var i høj grad eller i meget høj grad afklarede omkring deres uddannelsesvalg. Det samme gælder 35 % af de studerende, der traf uddannelsesvalget i dagene op til fristen.

FIGUR 4.1

Sammenhæng mellem, hvornår de studerende traf deres uddannelsesvalg, og hvor afklarede de var omkring studievalget (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten.

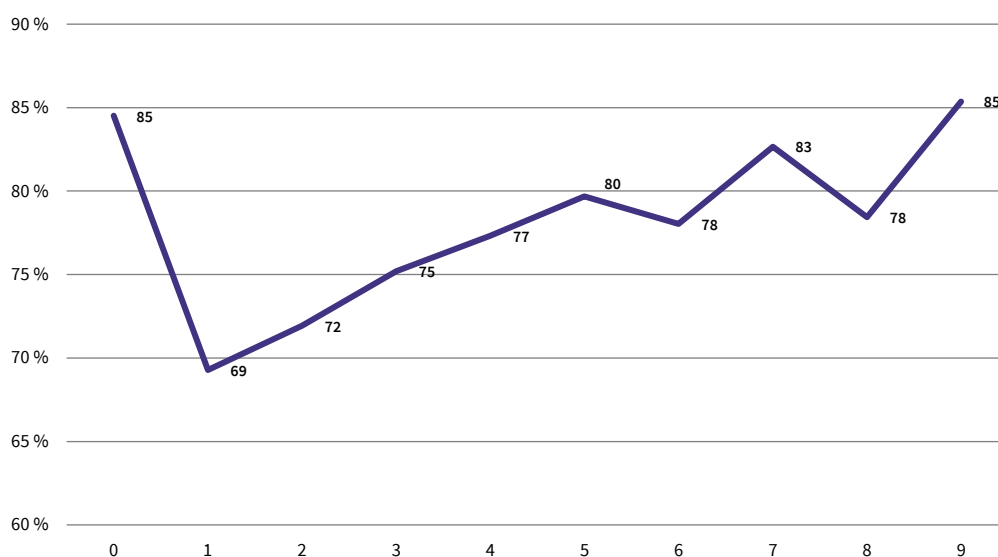
Note: Figuren viser sammenhængen mellem de studerendes svar på afklarethedsspørgsmålet og følgende spørgsmål: "Hvornår traf du beslutningen om, at du ville søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på begge spørgsmål. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2016 (se appendiks D). N = 24.636.

2. De afklarede studerende har ofte benyttet mange kilder til at få viden om det studie, de søger ind på

Figur 4.2 viser, at jo flere kilder de studerende anvendte til at give dem viden om den uddannelse, de blev optaget på, jo mere afklarede blev de typisk. 85 % af de studerende, der anvendte ni kilder, angiver, at de i meget høj grad eller i høj grad var afklarede omkring deres uddannelsesvalg. Det samme gælder 69 % af de studerende, der anvendte én kilde. Sammenhængen mellem antallet af kilder og afklarethed findes også efter en række forskellige robusthedstests.⁴

FIGUR 4.2

Sammenhæng mellem antallet af kilder, de studerende brugte til at give dem viden om den uddannelse, de blev optaget på, og andelen af afklarede studerende (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2017-kohorten.

Note: Figuren viser andelen af afklarede studerende, der har sat kryds ved de forskellige kilder angivet i spørgsmålet "Hvorfra har du fået viden om den uddannelse, du er optaget på? Sæt kryds ved kilder, som har givet dig viden om den uddannelse, du er optaget på". *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2017 (se appendiks D). N = 24.745.

4 Robusthedstests:

- Sammenhængen gælder, når man ser på universiteterne, professionshøjskolerne og erhvervsakademierne hver for sig (se figur C.4-C.5 i appendiks C).
- Sammenhængen bekræftes i fixed effects-modeller med statistisk kontrol. Disse modeller viser også, at det gælder for både studerende, der kom ind på deres førstprioritet, og studerende, der kom ind på deres andenprioritet eller derover (se figur C.6 i appendiks C).

Studerende, der ikke anvendte nogle kilder, var lige så afklarede som studerende, der anvendte mange

Figur 4.2 viser også, at en lige så stor andel af de studerende, der slet ikke anvendte nogen kilder til at give dem viden om den uddannelse, de blev optaget på, var afklarede som andelen af studerende, der anvendte ni kilder. 83 % af de studerende, der slet ikke anvendte nogle kilder, angiver således samtidig, at de i meget høj grad eller i høj grad var afklarede omkring deres uddannelsesvalg.

Studerende, der slet ikke anvendte nogen kilder, er en særlig type studerende

De studerende, der slet ikke anvendte nogen kilder, skiller sig på en række parametre ud fra de resterende nyoptagne studerende. Det gælder særligt mht., i hvilken sektor og på hvilke uddannelser de blev optaget, samt mht. optagekvotefordelingen og aldersfordelingen:

- **Hvilken sektor?:** 51 % af disse studerende blev optaget på en professionshøjskole. Blandt de studerende, som brugte en eller flere kilder, er andelen af studerende optaget på en uddannelse på en professionshøjskole 33 %.
- **Hvilke uddannelser?:** 34 % af disse studerende blev optaget på enten pædagoguddannelsen, socialrådgiveruddannelsen eller sygeplejeuddannelsen. Blandt studerende, som brugte en eller flere kilder, er andelen af studerende optaget på disse tre uddannelser 17 %.
- **Optagekvotefordelingen:** Over halvdelen af disse studerende (51 %) søgte om optagelse via kvote 2. Blandt studerende, som brugte en eller flere kilder, er andelen 28 %.
- **Aldersfordelingen:** Disse studerende er også typisk ældre, end de studerende er generelt. 27 % af de studerende, der ikke anvendte nogen kilder, er over 30 år. Blandt studerende, som brugte en eller flere kilder, er andelen af studerende over 30 år 9 %.

Ug.dk og uddannelsesinstitutionernes hjemmesider er de hyppigst anvendte kilder

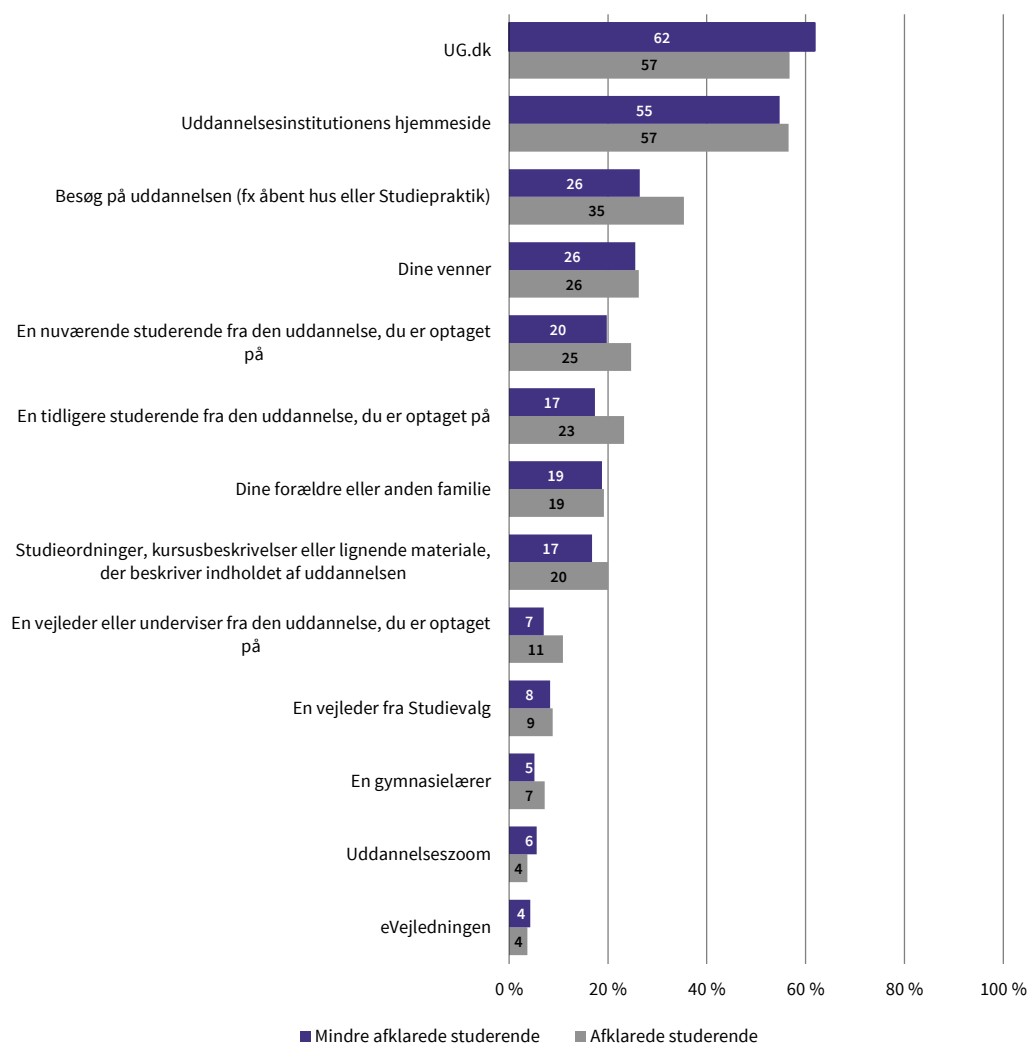
Figur 4.3 viser, at nogle kilder gav en stor andel af de studerende viden om deres uddannelse, mens andre kilder kun gav en lille andel af de studerende viden om uddannelsen. Over 50 % af de studerende fik fx viden om uddannelsen på ug.dk og uddannelsesinstitutionernes hjemmesider. Mønstret i kildernes anvendelse og deres sammenhæng med de studerendes afklarethed findes også efter en række forskellige robusthedstests.⁵⁾

5 Robusthedstests:

- Mønstret bekræftes i fixed effects-modeller med statistisk kontrol. Disse modeller viser også, at det gælder for både studerende, der kom ind på deres førstprioritet, og studerende, der kom ind på deres andenprioritet eller derover (se figur C.6 i appendiks C).
- Mønstret bekræftes, når enkeltkildernes sammenhæng med afklarethed kontrolleres for antallet af kilder i samme model. For studerende, der kommer ind på deres andenprioritet eller derover, bliver mange af sammenhængene dog insignifikante her, men mønstret er det samme (se figur C.7 i appendiks C).
- Mønstret gælder, når man ser på universiteterne, professionshøjskolerne og erhvervsakademierne hver for sig. Der er dog også forskelle: På *universiteterne* har en noget større andel af de studerende fået viden fra de følgende kilder end i de to andre sektorer: uddannelsesinstitutionernes hjemmeside, studieordninger, kursusbeskrivelser eller lignende materiale, der beskriver indholdet i uddannelsen, samt besøg på uddannelsen. På *professionshøjskolerne* har en noget større andel af de studerende fået viden fra de følgende kilder end i de to andre sektorer: forældre eller anden familie og en tidligere studerende fra den uddannelse, de blev optaget på. På *erhvervsakademierne* har en lavere andel generelt fået viden fra de forskellige kilder end i de to andre sektorer. Lidt flere har dog fået viden fra en vejleder fra Studievalg eller den uddannelse, de blev optaget på (se figur C.8-C.10 i appendiks C).

FIGUR 4.3

Andel af de studerende, der satte kryds ved en række forskellige kilder, der kunne give dem viden om den uddannelse, de blev optaget på. Fordelt på afklarede og mindre afklarede studerende (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2017-kohorten.

Note: Figuren viser andelen af afklarede og mindre afklarede studerende, der har sat kryds ved de forskellige kilder angivet i spørgsmålet "Hvorfra har du fået viden om den uddannelse, du er optaget på? Sæt kryds ved kilder, som har givet dig viden om den uddannelse, du er optaget på". *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2017 (se appendiks D). N = 24.745.

3. De afklarede studerende har oftere haft kontakt til ansatte og studerende på det studie, de søger ind på

Figur 4.3 viser, at mønstret overordnet set er forholdsvis ens for både afklarede og mindre afklarede studerende. En række steder er søjlerne dog ikke lige høje. Det indikerer, at der er nogle bemærkelsesværdige forskelle, som kan være svære at få øje på i figuren. I figur 4.4 har vi zoomet ind på disse forskelle.

På næste side viser figur 4.4 forskellene i andelen af henholdsvis afklarede og mindre afklarede studerende, der benyttede de forskellige kilder. Kilder, der ligger *over nullinjen*, indikerer, at en større andel af de afklarede studerende anvendte kilden end andelen af de mindre afklarede studerende. Kilder, der ligger *under nullinjen*, indikerer, at en mindre andel af de afklarede studerende anvendte kilden end andelen af de mindre afklarede studerende.

Resultatet er, at afklarede studerende benyttede 10 ud af 13 kilder oftere, end mindre afklarede studerende gjorde. Dette resultat er ikke underligt, for som vi så i figur 4.2, anvendte de afklarede studerende typisk mange kilder.

Forskellen mellem afklarede og mindre afklarede studerende er særligt udtalt ved de kilder, hvor de studerende skulle tage kontakt til ansatte og studerende på en konkret uddannelse. En markant højere andel af afklarede end mindre afklarede studerende anvendte således de følgende kilder til at give dem viden om den uddannelse, de blev optaget på:

- Besøgte uddannelsen (fx åbent hus eller studiepraktik).
- Snakkede med en nuværende eller tidligere studerende fra den uddannelse, de blev optaget på.
- Snakkede med en vejleder eller underviser fra den uddannelse, de blev optaget på (se også figur C.6 i appendiks C).

Pas på med fortolkningen af resultaterne

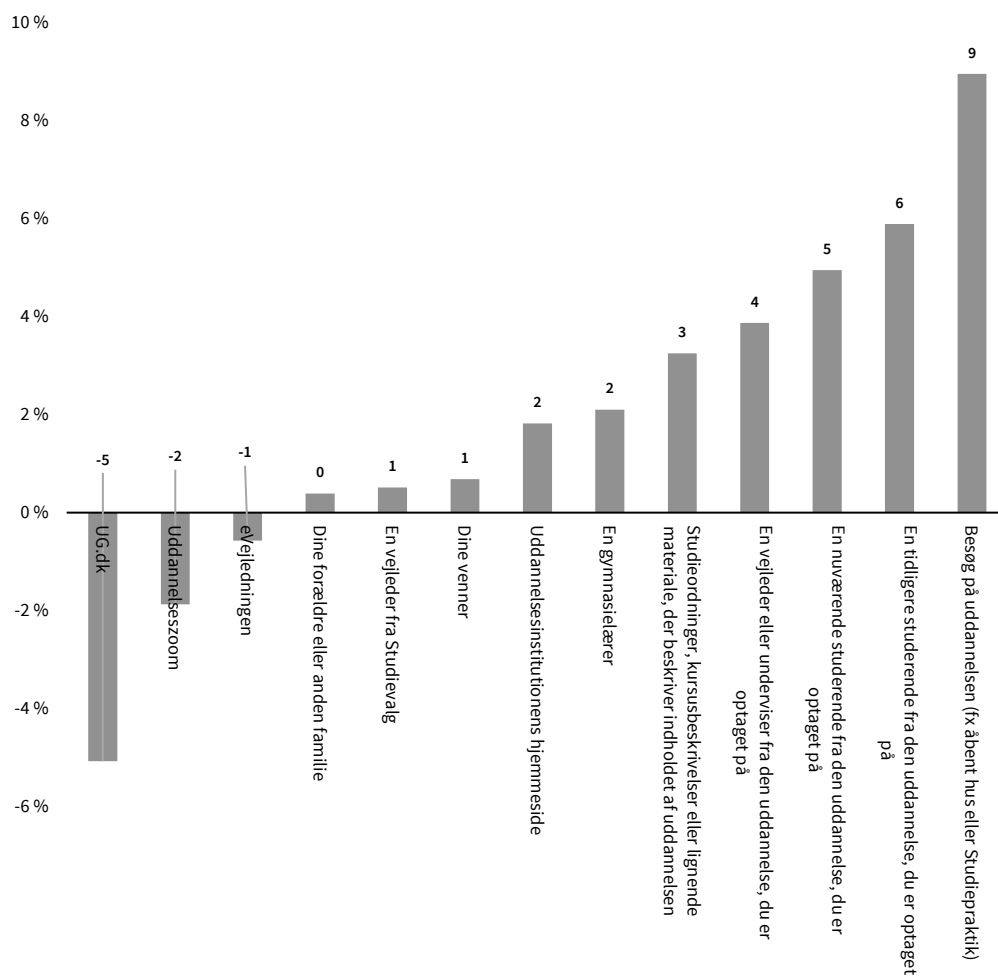
Det er vigtigt at være påpasselig ved fortolkningen af disse resultater. Studerende, der tager kontakt til ansatte og studerende på en konkret uddannelse, må antages ofte at have en god idé om, hvilken eller hvilke uddannelser de kunne være interesserede i at studere på. Anvendelsen af disse kilder forudsætter med andre ord en hvis grad af afklarethed.

Man skal også være påpasselig ved fortolkningen af de umiddelbart negative resultater for ug.dk og Uddannelseszoom. Det er forventeligt, at ansøgere vil anvende disse redskaber som led i en bredere afsøgning af forskellige studiemuligheder på et tidspunkt, hvor de kan formodes at være forholdsvis uafklarede omkring deres studievalg. Derfor bliver unge ikke nødvendigvis mindre afklarede af at bruge disse kilder i deres søgning, og i stedet er det de kilder, de mindre afklarede unge må antages at have en stærkere tendens til at bruge.

På trods af disse forbehold er det sandsynligt, at der kan være gavnlige virkninger på ansøgere endelige afklarethed af at opnå førstehåndskendskab til nogle konkrete uddannelser, fx i kraft af ovennævnte kilder. Det er med til at bakke op om denne formodning, at der kan påvises en sammenhæng mellem det at anvende disse kilder, de studerendes afklarethed og de studerendes frafaldsrisiko, når man så vidt muligt søger at isolere sammenhænge (jf. robusthedstestene beskrevet i fodnote 5).

FIGUR 4.4

Forskellen i andelene af henholdsvis afklarede og mindre afklarede studerende, der satte kryds ved en række forskellige kilder, der kunne give dem viden om den uddannelse, de blev optaget på. Positive andele betyder, at en større andel af afklarede studerende benyttede kilden end andelen af mindre afklarede (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2017-kohorten.

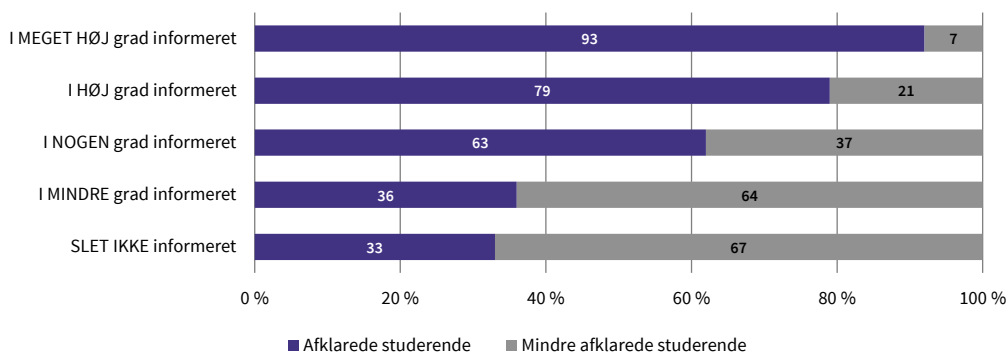
Note: Figuren bygger på andelene af afklarede og mindre afklarede studerende, der har sat kryds ved de forskellige kilder angivet i spørgsmålet "Hvorfra har du fået viden om den uddannelse, du er optaget på? Sæt kryds ved kilder, som har givet dig viden om den uddannelse, du er optaget på". *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2017 (se appendiks D). N = 24.7459.

4. De afklarede studerende har ofte opnået stor viden om det studie, de søger ind på

Figur 4.5 viser en meget stærk sammenhæng mellem, i hvor høj grad de studerende var tilstrækkeligt informerede om den uddannelse, de blev optaget på, og hvor afklarede de var omkring valget af uddannelsen. Et afklaret studievalg er i høj grad lig et velinformeret studievalg. 93 % af de studerende, der i meget høj grad følte sig tilstrækkeligt informerede, var i høj grad eller i meget høj grad afklarede omkring deres uddannelsesvalg. Det samme gælder 33 % af de studerende, der slet ikke følte sig tilstrækkeligt informerede om uddannelsen.

FIGUR 4.5

Sammenhæng mellem de studerendes mængde af information om og deres grad af afklarethed mht. deres valg af den uddannelse, de blev optaget på (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten.

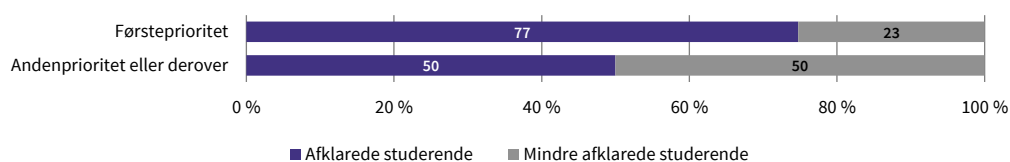
Note: Figuren viser sammenhængen mellem de studerendes svar på afklarethedsspørgsmålet og følgende udsagn: "Da jeg søgte, havde jeg tilstrækkelig information om den uddannelse, jeg nu er blevet optaget på". *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på begge spørgsmål. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2016 (se appendiks D). N = 24.636.

5. Studerende, der ikke optages på deres førsteprioritet, er sjældnere afklarede omkring det studie, de bliver optaget på i stedet

Figur 4.6 viser, at en større andel af de studerende, der kom ind på deres førsteprioritet, var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på. 77 % af de studerende, der kom ind på deres førsteprioritet, var således i høj grad eller i meget høj grad afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på. Det samme gælder 50 % af de studerende, der ikke kom ind på deres førsteprioritet.

FIGUR 4.6

Sammenhæng mellem den prioritet af uddannelse, de studerende blev optaget på, og deres grad af afklarethed mht. deres valg af den uddannelse, de blev optaget på (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, og registerdata fra Danmarks Statistik.

Note: *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2016 (se appendiks D). N (førsteprioritet) = 20.658, N (andenprioritet eller derover) = 3.978.

Forskell i afklarethed er ikke et udtryk for forskelle i karaktersnit fra gymnasiet

Forskellen i afklarethed mellem studerende, der kom ind på deres førsteprioritet, og studerende, der ikke gjorde det, er ikke udtryk for forskelle i gymnasiale karaktergennemsnit. En lige så stor andel af studerende med lave snit var afklarede som andelen af studerende med høje snit (se figur C.11 i appendiks C).⁶ Derfor kan forskellene i afklarethed mellem studerende, der kom ind på deres førsteprioritet, og studerende, der ikke gjorde det, ikke være udtryk for forskelle i gymnasiale karaktergennemsnit.

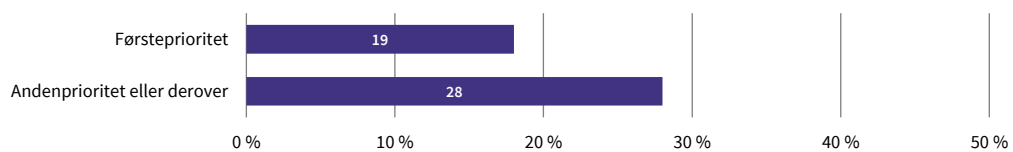
6 Ser man inden for og ikke på tværs af uddannelser er studerende med et lavt karaktergennemsnit fra deres adgangsgivende uddannelse endda signifikant mere afklarede end andre studerende.

Studerende, der *ikke* kom ind på deres førsteprioritet, har højere frafald

Figur 4.7 viser, at en større andel af de studerende, der *ikke* kom ind på deres førsteprioritet, faldt fra i løbet af deres første år på studiet. 28 % af de studerende, der *ikke* kom ind på deres førsteprioritet i 2016, faldt således fra i løbet af deres første år på studiet. Det samme gælder 19 % blandt de studerende, der kom ind på deres førsteprioritet.

FIGUR 4.7

Førsteårsfrafaldet blandt studerende, der kom ind på deres førsteprioritet, og studerende, der ikke gjorde det (procent)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner for 2016-kohorten.

Note: N (førsteprioritet) = 36.396, N (andenprioritet eller derover) = 7.898.

Appendiks A – Litteraturliste

- EVA. (2015). *Det svære uddannelsesvalg – En undersøgelse af gymnasieelevers valgprocesser*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA. (2016a). *Klædt på til at træffe valg – Gymnasiernes arbejde med at kvalificere elevernes valg af videregående uddannelse*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA. (2016b). *Studenter uden uddannelse efter gymnasiet*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- Fan Li, K. L. M., & Zaslavsky, A. M. (2017). Balancing Covariates via Propensity Score Weighting. *Journal of the American Statistical Association*, 32(19), 3373-3387.
- Harvey, L., Drew, S., & Smith, M. (2006). *The first-year experience: a review of literature for the Higher Education Academy*. Higher Education Academy.
- Pike, G. R. (2008). Using Weighting Adjustments to Compensate for Survey Nonresponse. *Research in Higher Education*, 49(2), 153-171.
- Rosenbaum, P. R., & Rubin, D. B. (1983). The Central Role of the Propensity Score in Observational Studies for Causal Effects. *Biometrika*, 70, 41-55.
- Tinto, Vincent (1993). *Leaving College – Rethinking the causes and cures of student attrition*. University of Chicago Press.
- Uddannelses- og Forskningsministeriet (2017). *Analysenotat – frafald på de videregående uddannelser*. Uddannelses- og Forskningsministeriet. Lokaliseret 13.08.2018 på: <https://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2017/filer/analysenotat-frafald-pa-de-videregaende-uddannelser.pdf> (Ministeriet har også leveret ekstra talmateriale til EVA).
- Uddannelses- og Forskningsministeriet (2018a). *KOT hovedtal 2018*, første udgave, 28. juli 2018. Uddannelses- og Forskningsministeriet. Lokaliseret 13.08.2018 på: <https://ufm.dk/uddannelse/statistik-og-analyser/sogning-og-optag-pa-videregaende-uddannelser/grundtal-om-sogning-og-optag/kot-hovedtal>.
- Uddannelses- og Forskningsministeriet (2018b). *Frafald og Studieskift – Spørgeskemaundersøgelse blandt frafaldne studerende ved videregående uddannelser*, marts 2018. Uddannelses- og Forskningsministeriet. Lokaliseret 13.08.2018 på: <https://ufm.dk/publikationer/2018/filer/frafald-og-studieskift.pdf>.
- Winship, C., & Radbill, L. (1994). Sampling Weights and Regression Analysis. *Sociological Methods and Research*, 23(2), 230-257.

Appendiks B – Om data

Datagrundlag

Analyserne i notatet baserer sig på tre datakilder: spørgeskemadata fra EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata indleveret af de videregående uddannelsesinstitutioner.

De to populationer i notatet

2016-populationen udgjorde alle studerende optaget på videregående studier i sommeren 2016 gennem Den Koordinerede Tilmelding (KOT), der samtidig var sommerstartere, og som stadig var aktive 1. oktober 2016. Det svarer til i alt 44.493 studerende. Heraf deltog i alt 24.780 studerende i den første survey. Dette svarer til en svarprocent på 55,7.

2017-populationen udgjorde alle studerende optaget på videregående studier i sommeren 2017 gennem KOT, der samtidig var sommerstartere, og som stadig var aktive 1. oktober 2017. Det svarer til 44.280 studerende. Heraf deltog i alt 24.757 studerende i den første survey. Dette svarer til en svarprocent på 55,9.

Registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner

Ud over spørgeskemadata indgår der også registerdata fra Danmarks Statistik. Herved får vi oplysninger om eksempelvis de studerendes sociale baggrund og karakterer på ungdomsuddannelserne.

Endelig har de videregående uddannelsesinstitutioner indleveret data om, hvilke studerende der er faldet fra i løbet af det første år på studiet blandt 2016-kohorten. Registerdata, frafaldsdata og surveydata kobles sammen på individniveau.

Uddannelsessektorer, der indgår i analyserne

Følgende sektorer indgår i analyserne:

- Universiteterne
- Professionshøjskolerne
- Erhvervsakademierne.

Resultater fra de kunstneriske og maritime studier er ikke med i notatet. Årsagen er, at der er for få besvarelser, til at det er muligt at foretage de relevante statistiske analyser.

Kontrolvariable

De omfattende registerdata giver gode muligheder for at kontrollere for en række faktorer på individniveau, som er målt før de uafhængige variable, som vi er interesserede i. Disse faktorer er målt pre-treatment og er i øvrigt ikke selvrapporterede, som surveydata er. Der er derfor ikke risiko for, at kontrolvariablene er påvirkede af såkaldt post-treatment-bias, hvor kontrolvariable er påvirkede af de uafhængige variable. Vi inddrager kontrolvariable, der som gennemsnit for studenterpopulationen forventes at kunne have betydning for de studerendes studievalsproces og samtidig de studerendes frafaldsrisiko. Der kontrolleres generelt for variable, der måler:

- De kommende studerendes baggrund og egenskaber, fx etnicitet, forældres uddannelse og indkomst samt gymnasiale karakterer
- Forhold vedrørende optagelse på studiet som optagelsesprioritet og -kvote.

Tabel B.1. viser en oversigt over de anvendte kontrolvariable på individniveau i notatets analyser.

TABEL B.1

Oversigt over kontrolvariable

Kontroller – individeffekter
Køn
Alder
Optagelseskvote (kvote 1 eller 2)
Optagelsesprioritet (førsteprioritet eller andet)
Adgangsgivende uddannelse (gymnasial, EUD eller andet)
Forældres højeste fuldførte uddannelse
Gymnasialt karaktergennemsnit
Region
Oprindelse – dansk, indvandrere og efterkommere

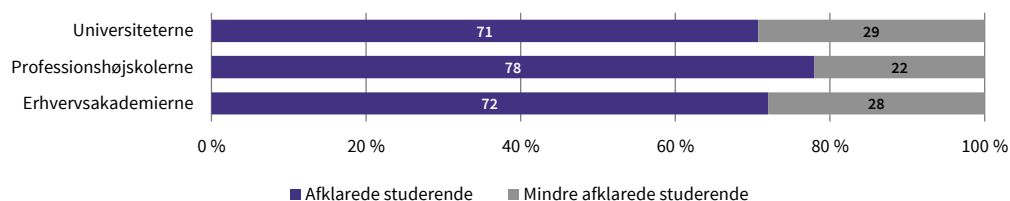
Kilde: EVA, 2018.

Appendiks C – Yderligere figurer

Figurer til kapitel 3

FIGUR C.1

De studerendes afklarethed på ansøgningstidspunktet mht. deres valg af den uddannelse, de blev optaget på. Opdelt på sektor (procent)

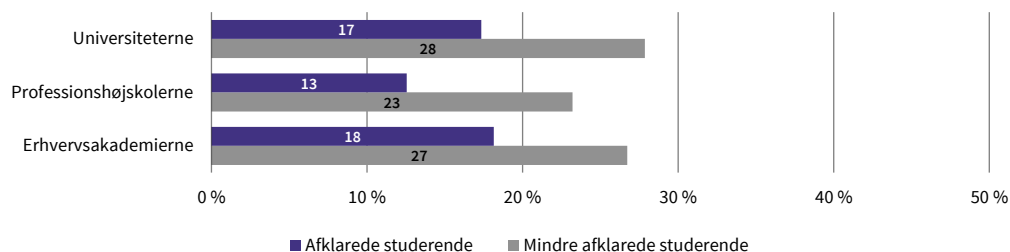

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, og registerdata fra Danmarks Statistik.

Note: Figuren viser andelen, der har svaret i de forskellige kategorier på spørgsmålet "I hvilken grad passer følgende udsagn på dig: Da jeg søgte, følte jeg mig helt afklaret med, at jeg ville studere på netop den uddannelse, jeg nu er blevet optaget på?". *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2016 (se appendiks D). N (universiteterne) = 12.661, N (professionshøjskolerne) = 6.543, N (erhvervsakademierne) = 3.852.

FIGUR C.2

Andelen af frafaldne studerende efter, hvor afklarede de studerende var mht. deres studievalg. Opdelt på sektor (procent)

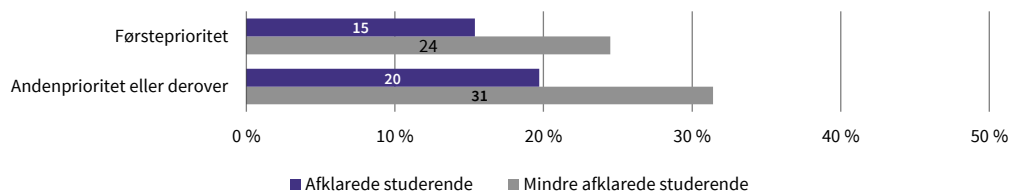

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Note: *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2016 (se appendiks D). N (erhvervsakademierne) = 3.834, N (professionshøjskolerne) = 6.691, N (universiteterne) = 13.614.

FIGUR C.3

Andelen af frafaldne studerende efter, hvor afklarede de studerende var mht. studievalget. Opdelt på prioritet (procent)

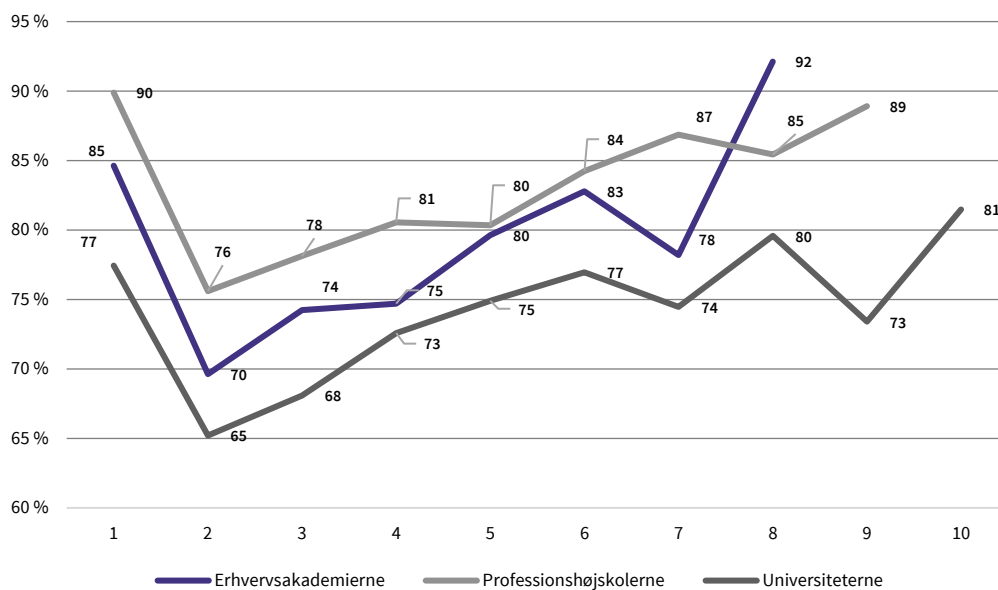
Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Note: *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2016 (se appendiks D). N (førsteprioritet) = 21.036, N (andenprioritet eller derover) = 3.600.

Figurer til kapitel 4

FIGUR C.4

Sammenhæng mellem antallet af kilder, de studerende brugte til at give sig viden om den uddannelse, de blev optaget på, og andelen af afklarede studerende. Opdelt på sektor (procent)

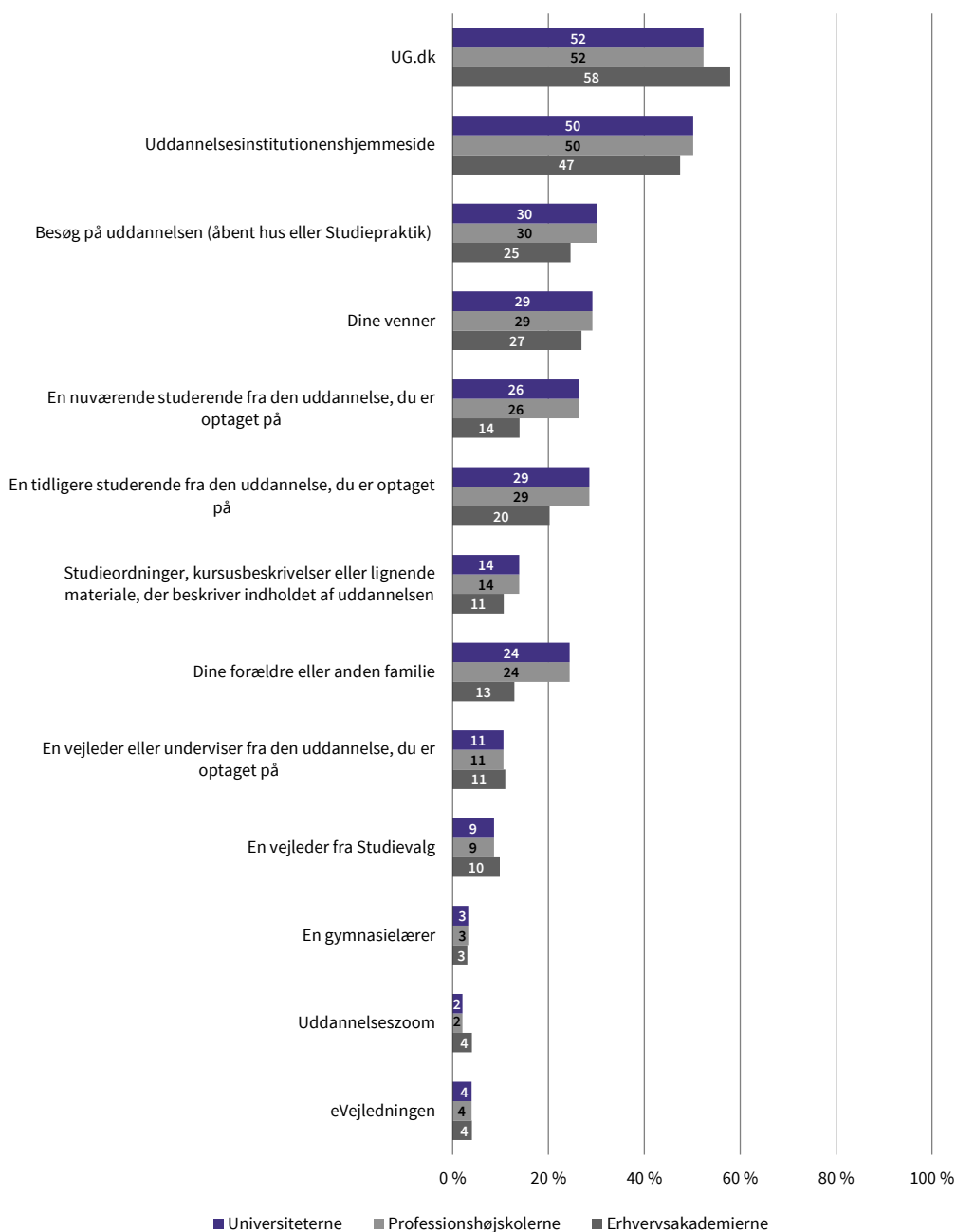

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2017-kohorten, og registerdata fra Danmarks Statistik.

Note: Figuren viser andelen af afklarede studerende, der har sat kryds ved de forskellige kilder angivet i spørgsmålet "Hvorfra har du fået viden om den uddannelse, du er optaget på? Sæt kryds ved kilder, som har givet dig viden om den uddannelse, du er optaget på". *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2017 (se appendiks D). N = 29.719. N (erhvervsakademierne) = 3.699, N (professionshøjskolerne) = 8.498, N (universiteterne) = 12.372.

FIGUR C.5

Andel af de studerende, der satte kryds ved en række forskellige kilder, der kunne give dem viden om den uddannelse, de blev optaget på. Opdelt på sektor (procent)

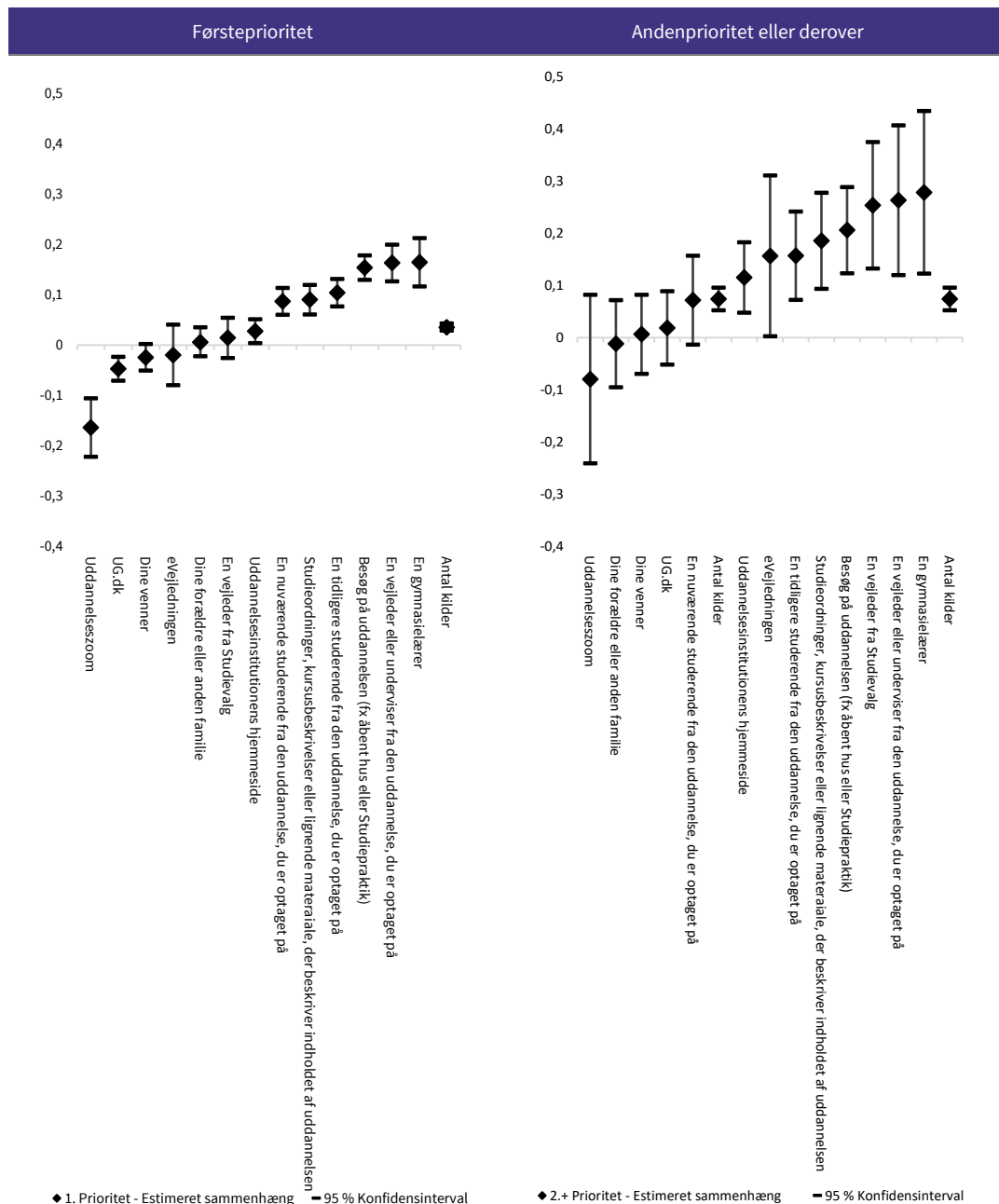

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2017-kohorten, og registerdata fra Danmarks Statistik.

Note: Figuren viser andelen af afklarede og mindre afklarede studerende, der har sat kryds ved de forskellige kilder angivet i spørgsmålet "Hvorfra har du fået viden om den uddannelse, du er optaget på? Sæt kryds ved kilder, som har givet dig viden om den uddannelse, du er optaget på". *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2017 (se appendiks D). N (erhvervsakademierne) = 3.699, N (professionshøjskolerne) = 8.498, N (universiteterne) = 12.372.

FIGUR C.6

Sammenhænge mellem, hvilke kilder som gav de studerende viden om den uddannelse, de blev optaget på, og de studerendes afklarethed mht. deres studievalg. Fixed effects-analyser opdelt på prioritet (ikke-standardiserede regressionskoefficienter)

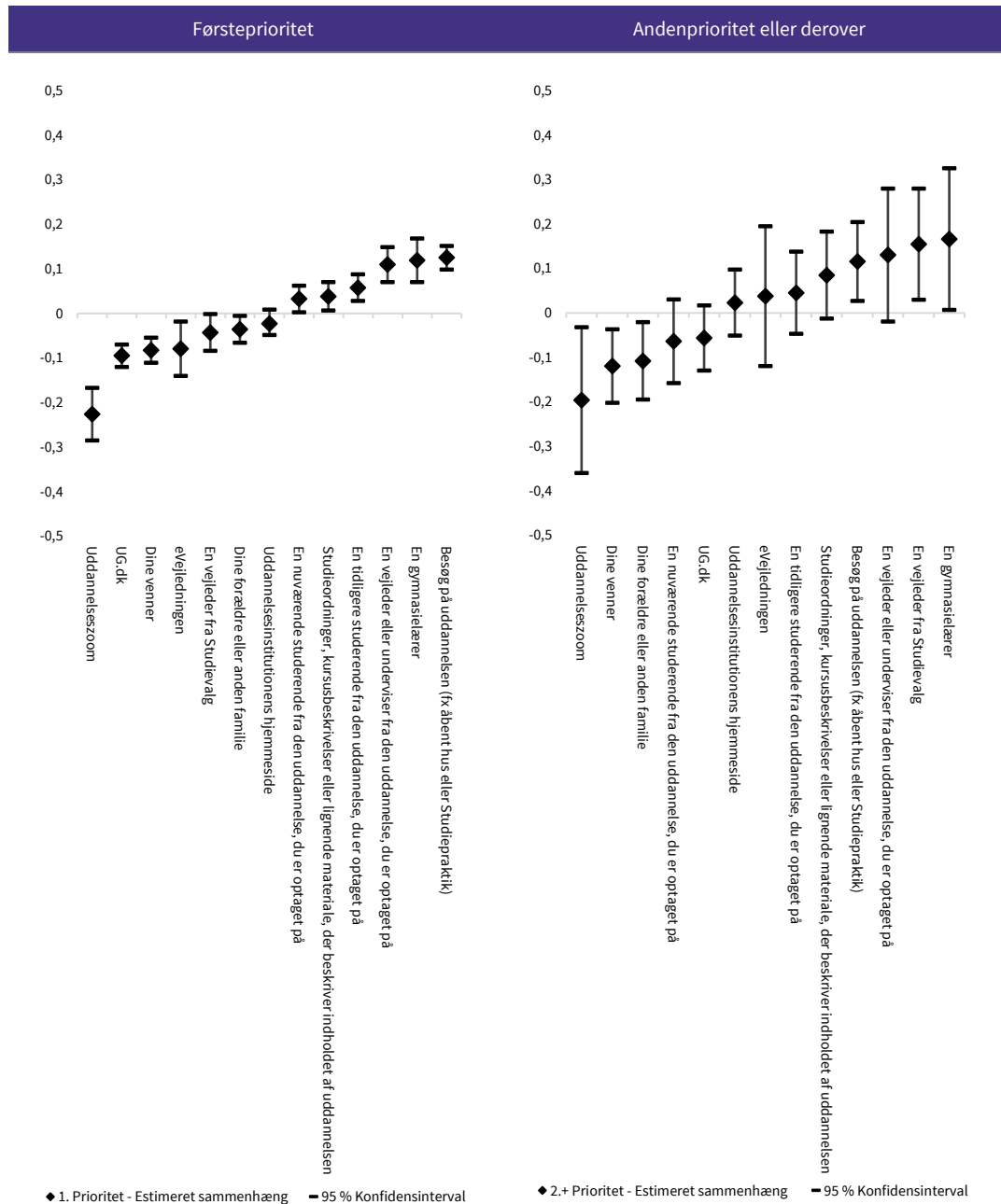

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2017-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Note: Tallene i figuren angiver, hvor mange point på afklarethedsskalaen de studerende estimeres til at stige, hvis de har krydset af, at de benyttede kilden til at få viden om den uddannelse, de blev optaget på. Afklarethed måles på en skala, der går fra 1-5 - fra "Slet ikke afklaret" til "I høj grad afklaret". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over kontrolvariable findes i appendiks B. N = [4.105; 23.830].

FIGUR C.6

Kontrolleret for antallet af kilder: Sammenhænge mellem, hvilke kilder som gav de studerende viden om den uddannelse, de blev optaget på, og de studerendes afklarethed mht. deres studievalg. Fixed effects-analyser opdelt på prioritet (ikke-standardiserede regressionskoefficienter)

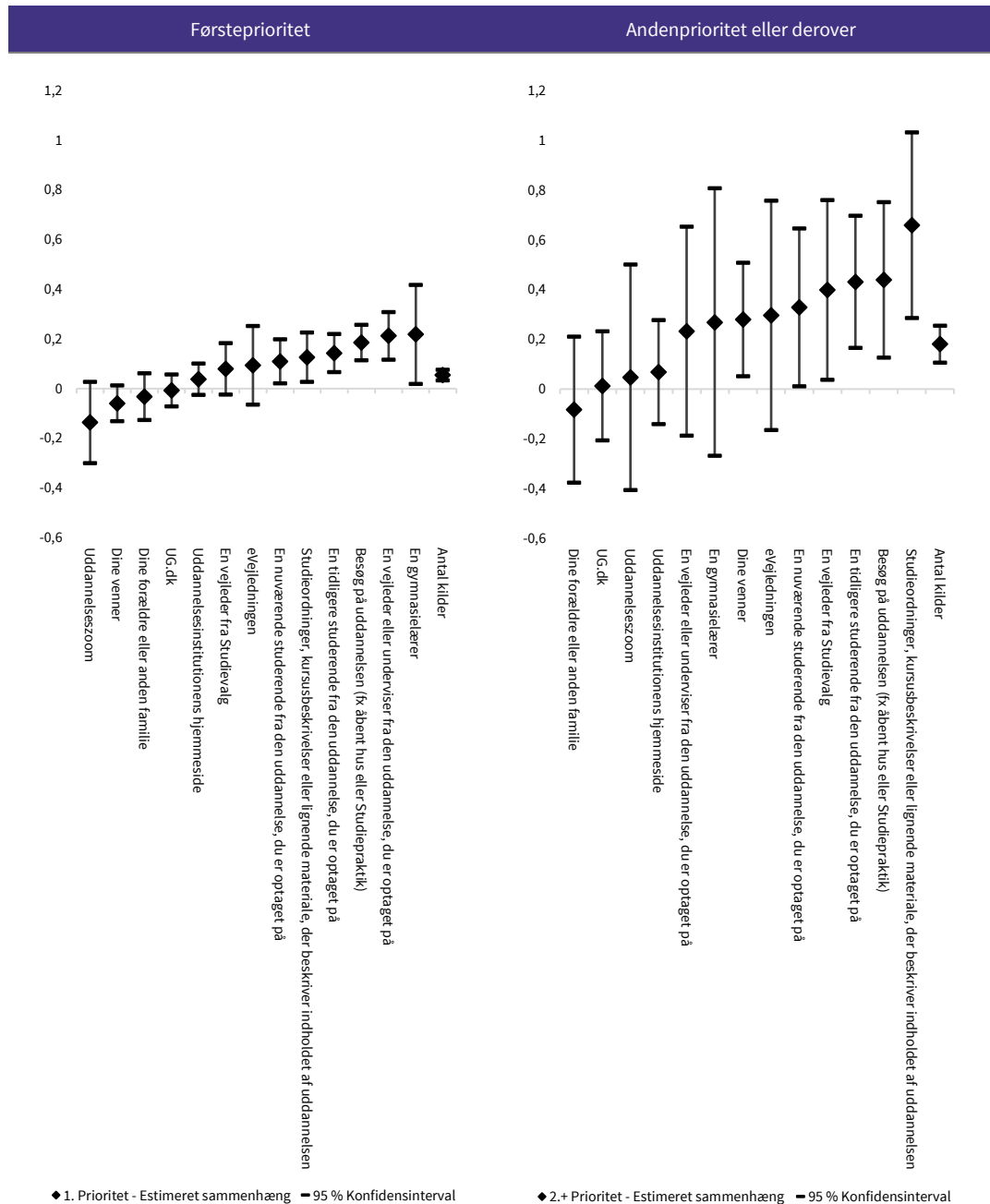

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2017-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Note: Tallene i figuren angiver, hvor mange point på afklarethedsskalaen de studerende estimeres til at stige, hvis de har krydset af, at de benyttede kilder til at få viden om den uddannelse, de blev optaget på. Afklarethed måles på en skala, der går fra 1-5 – fra "Slet ikke afklaret" til "I høj grad afklaret". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over kontrolvariable findes i appendiks B. N = [4.105; 23.830].

FIGUR C.7

Erhvervsakademierne: Sammenhænge mellem, hvilke kilder som gav de studerende viden om den uddannelse, de blev optaget på, og de studerendes afklarethed mht. deres studievalg. Fixed effects-analyser opdelt på prioritet (ikke-standardiserede regressionskoefficienter)

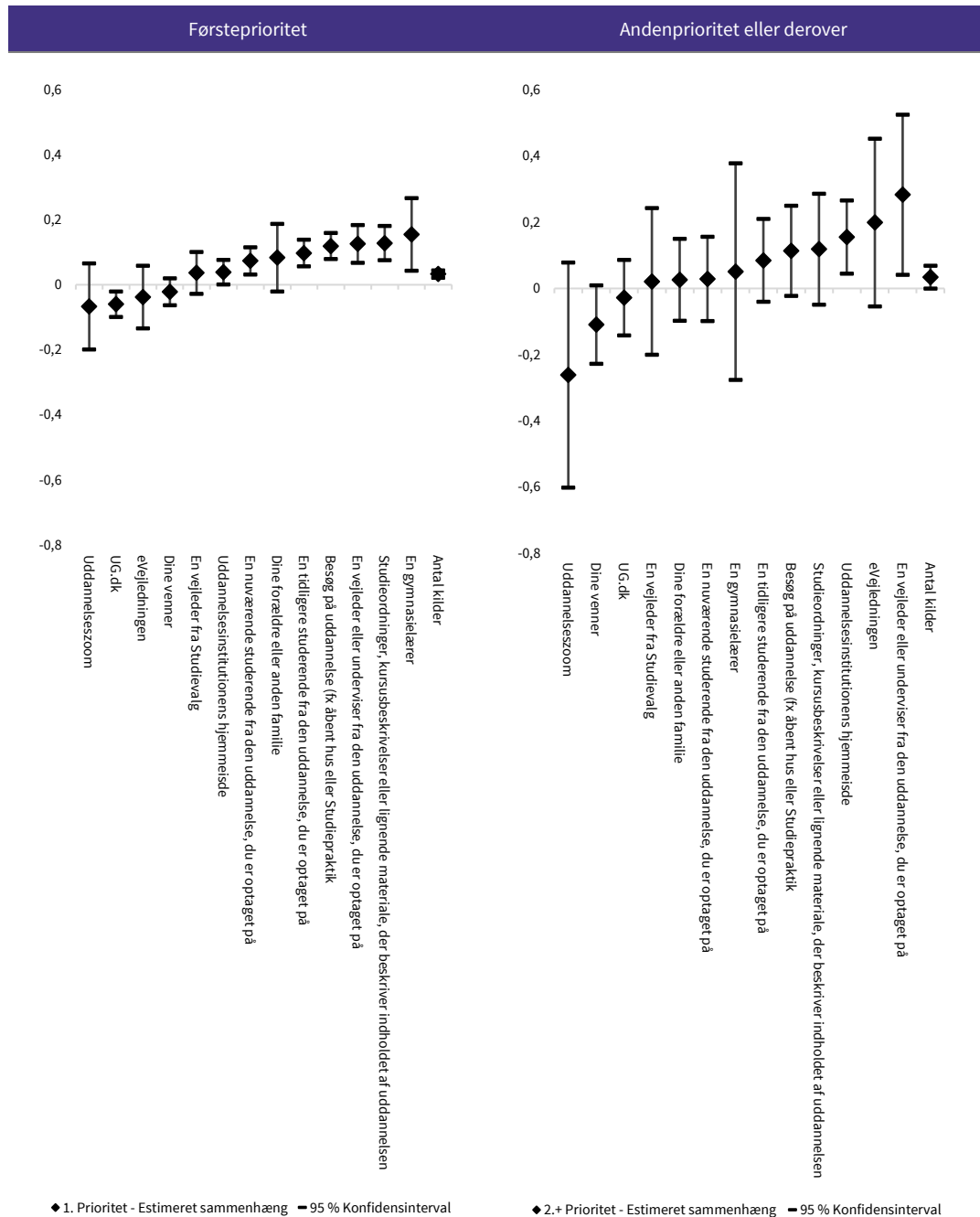

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2017-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Note: Tallene i figuren angiver, hvor mange point på afklarethedsskalaen de studerende estimeres til at stige, hvis de har krydset af, at de benyttede kilder til at få viden om den uddannelse, de blev optaget på. Afklarethed måles på en skala, der går fra 1-5 - fra "Slet ikke afklaret" til "I høj grad afklaret". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over kontrolvariable findes i appendiks B. N = [470; 3.084].

FIGUR C.8

Professionshøjskolerne: Sammenhænge mellem, hvilke kilder som gav de studerende viden om den uddannelse, de blev optaget på, og de studerendes afklarethed mht. deres studievalg. Fixed effects-analyser opdelt på prioritet (ikke-standardiserede regressionskoefficienter)

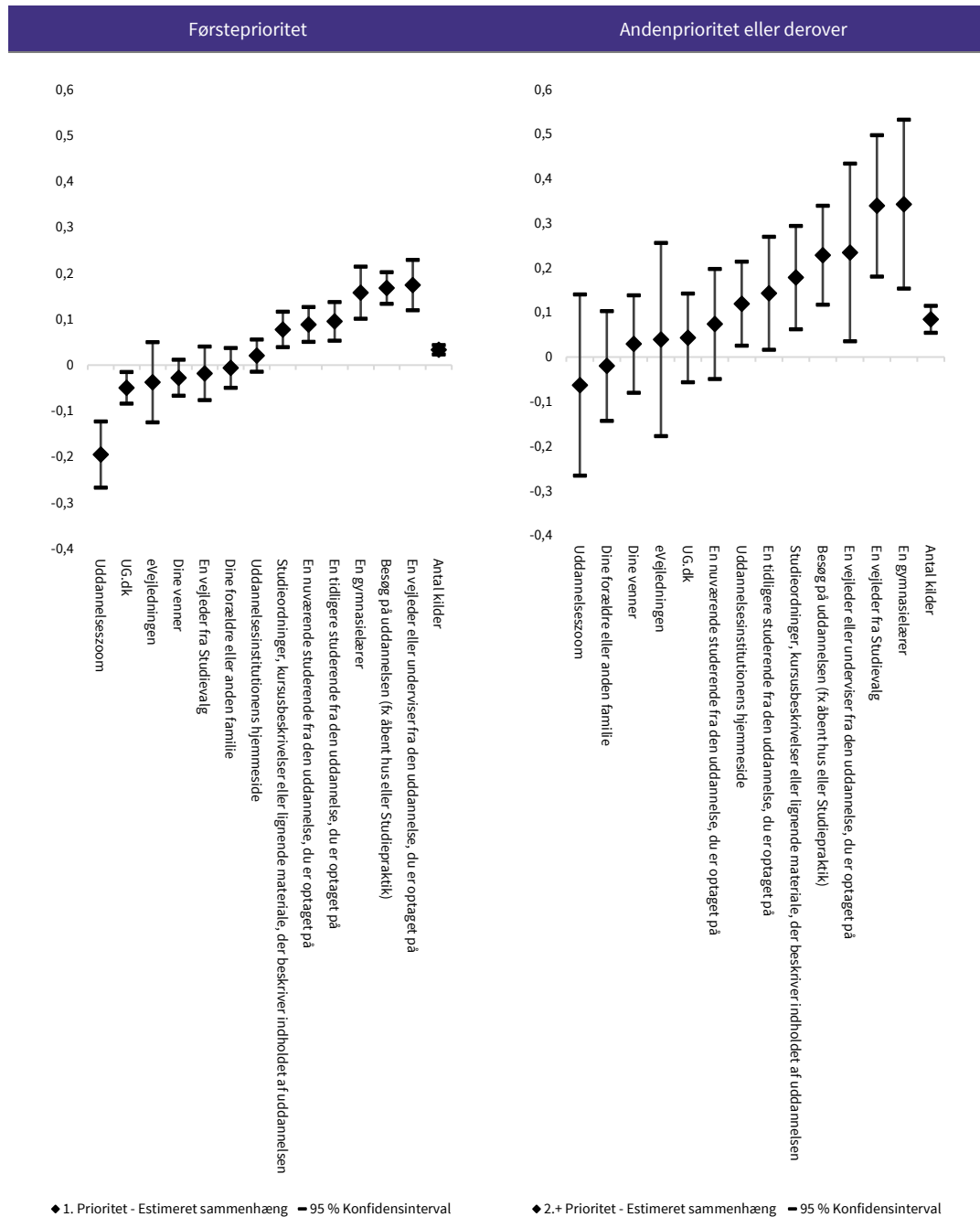

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2017-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Note: Tallene i figuren angiver, hvor mange point på afklarethedsskalaen de studerende estimeres til at stige, hvis de har krydset af, at de benyttede kilder til at få viden om den uddannelse, de blev optaget på. Afklarethed måles på en skala, der går fra 1-5 - fra "Slet ikke afklaret" til "I høj grad afklaret". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over kontrolvariable findes i appendiks B. N = [7.980;1.431].

FIGUR C.9

Universiteterne: Sammenhænge mellem, hvilke kilder som gav de studerende viden om den uddannelse, de blev optaget på, og de studerendes afklarethed mht. deres studievalg. Fixed effects-analyser opdelt på prioritet (ikke-standardiserede regressionskoefficienter)

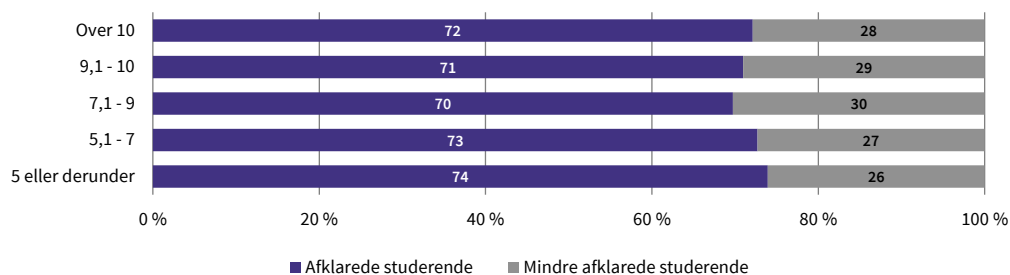

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2017-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Note: Tallene i figuren angiver, hvor mange point på afklarethedsskalaen de studerende estimeres til at stige, hvis de har krydset af, at de benyttede kilder til at få viden om den uddannelse, de blev optaget på. Afklarethed måles på en skala, der går fra 1-5 - fra "Slet ikke afklaret" til "I høj grad afklaret". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over kontrolvariable findes i appendiks B. N = [12.302; 2.193].

FIGUR C.10

Sammenhængen mellem de studerendes karaktergennemsnit fra den adgangsgivende uddannelse og deres grad af afklarethed mht. deres valg af den uddannelse, de blev optaget på (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, og registerdata fra Danmarks Statistik.

Note: *Afklarede studerende*: studerende, der i høj grad eller i meget høj grad var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. *Mindre afklarede studerende*: studerende, der i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed. Resultaterne er vægtet efter studenterpopulationen i 2016 (se appendiks D). N (5 eller derunder) = 4.122, N (5,1-7) = 5.856, N (7,1-9) = 6.492, N (9,1-10) = 2.768, N (over 10) = 2.829.

Appendiks D – Vægtningsstrategi

For at vores surveydata kan bruges til at sige noget om populationen af studiestartere i Danmark, er det vigtigt, at vores stikprøver fordeler sig som populationen på centrale variable.

Af tabel D.1 fremgår, at populationen af optagne studerende i sommeren 2016 og analysens stikprøver kun afviger en lille smule fra hinanden på en række centrale variable. For at imødegå disse skævheder i de indsamlede data har EVA beregnet vægte til data, som anvendes i analysens deskriptive dele.

TABEL D.1

Balancetabel for 2016-kohorten

	Population	Bølge 1	Vægtet bølge 1
Førsteårsfrafald, andel	19 %	17 %	19 %
Alder, gennemsnit	22,1 år	22,4 år	22,1 år
Mænd, andel	47 %	42 %	47 %
Dansk herkomst, andel	92 %	94 %	92 %
Forældre med videregående uddannelse, andel	53 %	53 %	53 %
Gymnasiekarakterer, gennemsnit	7,3	7,4	7,3
STX som adgangsgivende uddannelse, andel	53 %	53 %	53 %
Førsteprioritetsoptag, andel	84 %	85 %	84 %
N	44.294	24.674	24.674

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Beregning af vægte

Med adgang til data for den fulde population er sandsynligheden for at besvare surveyen beregnet vha. en logistisk regressionsmodel. Modellens afhængige variabel angiver, om en respondent har besvaret den pågældende survey eller ej, og som kontrolvariable inddrages samtlige af ovenstående variable fra balancetabellen. Ud fra denne model estimeres den forudsagte sandsynlighed for at besvare surveyen – også kaldet *propensity-scoren*:

$$p(X) = P(Y = 1|X)$$

Propensity-scoren er sandsynligheden for at besvare surveyen betinget på en vektor af de kontrolvariable (X) (Rosenbaum & Rubin, 1983). Propensity-score-vægten beregnes herefter som den inverse funktion af sandsynligheden for at have besvaret surveyen (Fan Li & Zaslavsky, 2017). Hvis fx sandsynligheden for, at en given respondent besvarer surveyen, er 0,1, så tildeles respondenteren en vægt på $1/0,1 = 10$. På den måde vil svarene fra respondenter med en lavere beregnet sandsynlighed for at besvare surveyen tælle mere i analyserne. Af hensyn til at undgå uhensigtsmæssigt meget støj i målingen er vægte over 35 frasorteret.

På samtlige variable opnås mere balancerede fordelinger i stikprøverne efter vægtning ift. stikprøverne før vægtning, når de sammenlignes med populationen, hvilket fremgår af tabel D.1.

Forbehold

Det er dog vigtigt at pointere, at vægten kun tager højde for observerbare karakteristika og ikke uobserverbare karakteristika. Det vides med andre ord ikke, om stikprøven er balanceret på øvrige variable, som ikke er med i vægtningsmatricen.

Ligeledes skal det nævnes, at selvom vægtningen mindsker bias fra stikprøveudtrækningen, genererer den selvstændigt støj som følge af, at nogle respondenter tildeles mere værdi. Som Pike (2008, s. 167) formulerer det: “[...] there may be a tradeoff between compensating for bias due to survey nonresponse and precision of estimation”. Som konsekvens vil vægtningen forstørre standardfejlene, hvorved risikoen for type II-fejl forøges ift. brug af den uvægtede stikprøve (Pike, 2008; Winship & Radbill, 1994). Der er altså ikke nødvendigvis grund til at afvise en variabels betydning, hvis koefficienten bliver insignifikant med vægten appliceret, idet insignifikansen blot kan skyldes, at der er introduceret mere støj. Det anbefales derfor i dele af litteraturen kun at anvende vægte i deskriptive analyser (Winship & Radbill, 1994). Som følge heraf anvendes udelukkende vægten i de deskriptive analyser for at give et retvisende billede af niveauet. Fixed effects-modellerne vil således basere sig på uvægtede data.

Studievalg og frafald på de videregående uddannelser

© 2018 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

Foto: Jesper Rais

ISBN (www) 978-87-7182-214-4

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk